

دستورالعمل اجرایی آیین نامه
دوره دکتری (Ph.D.)
(آموزشی - پژوهشی و پژوهشی)
دانشگاه سمنان

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

زمستان ۱۳۹۲

فهرست مطالب:

شماره صفحه

- فصل اوّل: کلیات..... ۱
- فصل دوّم: شرایط ورود به دوره دکتری ۳
- فصل سوّم: استاد راهنما ۳
- فصل چهارم: مرحله آموزشى ۵
- فصل پنجم: موضوع رساله ۷
- فصل ششم: ارزیابی جامع ۹
- فصل هفتم: بخش پژوهشى و تدوین رساله ۱۱
- فصل هشتم: طول دوره ۱۵
- فصل نهم: سایر مقررات ۱۶

مقدمه

رشد پر شتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی و اقتصادی به خصوص اهداف برنامه‌های توسعه و سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص و ماهر را از طریق تنوع در شیوه پذیرش دانشجویان در دوره دکتری، در صدر الویت‌های کاری خود قرار داده است.

برای نیل به اهداف پیش روی، آخرین آیین نامه آموزشی دوره دکتری، مورد تجدیدنظر قرار گرفت و در نهایت، پس از جمع آوری نظریه‌های کارشناسی و بررسی در جلسات مختلف کارگروه آموزشی، آیین نامه جدید دوره دکتری به دو شیوه (آموزشی - پژوهشی) و (پژوهشی) تدوین شد. لازم به تأکید است که برگزاری هر یک از شیوه‌ها، صرفاً با مجوز شورای گسترش آموزش عالی مجاز خواهد بود. البته در شیوه پژوهش محور، طرح‌های پژوهشی، پس از تصویب در کمیته‌های تخصصی و تعیین کارفرمای مشخص و پیش بینی اعتبارات آن که باید از اعتبارات خارج از مؤسسه تأمین شده باشد، اجرا خواهد شد.

فصل اول

ماده ۱- برای رعایت اختصار، تعاریف زیر در این آیین نامه به کار می رود:

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکتری: منظور دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) است.

مؤسسه: منظور هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت، مجازند دوره دکتری برگزار کنند.

گروه: منظور کوچکترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه که دارای دوره دکتری است.

آیین نامه: منظور آیین نامه دوره دکتری است.

طرح پژوهشی تقاضا محور: طرح پژوهشی، دارای کارفرمای مشخص است که برابر قرارداد، اجرای آن به مؤسسه واگذار و اعتبارات کامل پروژه به همراه هزینه‌های نظارت بر آن توسط کارفرما تأمین و نتیجه کار نیز تحویل گرفته می شود.

کمیته راهبری: منظور کمیته‌ای است که هدایت رساله دانشجوی را برعهده دارد. در شیوه آموزشی- پژوهشی، استاد (ان) راهنما و دو نفر عضو هیأت علمی (به غیر از مشاورین) با انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی گروه (یا دانشکده) و در شیوه پژوهشی استاد راهنما، مدیر گروه، معاون پژوهشی و کارفرما اعضای این کمیته را تشکیل می دهند.

هیأت داوران: منظور هیأتی است که ارزیابی نهایی رساله دانشجوی در دوره دکتری را برعهده دارد.

شورا: منظور شورای تحصیلات تکمیلی یا شورای آموزشی دانشگاه در شیوه آموزشی- پژوهشی و برحسب مورد شورای پژوهشی مؤسسه در شیوه پژوهشی است.

ماده ۲- دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای (پژوهشی) و (آموزشی- پژوهشی) دانش مؤثر باشند. این دوره به دو شیوه اجرا می شود.

تبصره ۱-۲. مؤسسه‌های پژوهشی با داشتن برنامه پنج ساله مصوب هیأت امناء و زیرساخت‌های لازم و تبدیل پژوهش‌های مورد نیاز دستگاه‌های متقاضی به پروژه‌های پژوهشی می‌توانند دوره دکتری پژوهشی را اجرا کنند و دانشگاه‌ها نیز به ازای هر ۵ نفر دانشجوی دکتری آموزشی- پژوهشی می‌توانند یک نفر دانشجوی دکتری به شیوه پژوهش محور جذب کنند مشروط بر اینکه استاد راهنما طرح پژوهشی تقاضا محور داشته باشد.

فصل دوم

شرایط ورود به دوره دکتری

ماده ۳- شرایط پذیرش

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد.

ج) داشتن صلاحیت علمی

د) داشتن توانایی در زبان خارجی

تبصره ۱-۳. نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی در زبان خارجی براساس آیین نامه آزمون‌های نیمه متمرکز ورودی دکتری مصوب وزارت تعیین می شود.

تبصره ۲-۳. دانشجوی دوره دکتری باید به طور تمام وقت به تحصیل بپردازد.

تبصره ۳-۳. برای داوطلبینی که از طریق سایر آیین نامه‌ها وارد دانشگاه می‌شوند، براساس دستورالعملی که به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده باشد صلاحیت علمی صورت می‌پذیرد.

فصل سوم

استاد راهنما

ماده ۴- ظرفیت پذیرش دانشجو با توجه به تعداد استاد(ان) راهنما که حداقل در مرتبه استادیاری با حداقل دو سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و راهنمایی دو پایان‌نامه کارشناسی ارشد باشد، تعیین می‌شود و مسئولیت راهنمایی هر دانشجو از ابتدا برعهده استاد(ان) راهنماست که به درخواست دانشجو و موافقت عضو هیأت علمی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه ذیربط تعیین می‌شود و حائز شرایط شیوه نامه تعیین ظرفیت اعضای هیأت علمی برای راهنمایی پایان نامه/رساله دانشجویان دکتری می‌باشد.

تبصره ۴-۱. شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده قبل از شروع به تحصیل دانشجویان جدیدالورود با توجه به شیوه نامه موجود، فهرست و ظرفیت اعضای هیأت علمی حائز شرایط را تعیین می‌کند.

تبصره ۴-۲. هیچ یک از بستگان درجه یک (پدر، مادر، فرزند، برادر، خواهر و همسر) دانشجوی دوره دکتری نمی‌تواند راهنمایی، مشاوره و یا داوری رساله دانشجوی مورد نظر را برعهده گیرد.

تبصره ۴-۳. شرایط تعیین استاد راهنما در شیوه پژوهشی به جای دو سال سابقه تدریس، به پایان رساندن دو طرح پژوهشی به عنوان مجری طرح می‌باشد که حداقل یک طرح باید پژوهش محور بوده و خاتمه یافته یا در دست اقدام باشد.

تبصره ۴-۴. در صورت نیاز به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، مسئولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما که استاد راهنمای اول «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را برعهده داشته باشد به طور مشترک عهده دار می‌شوند.

تبصره ۴-۵. استاد راهنمای اول (مسئول مکاتبات اداری و امور آموزشی - پژوهشی) باید عضو هیأت علمی گروه آموزشی مربوطه باشد.

تبصره ۴-۶. در صورت نیاز به پیشنهاد استاد راهنما می‌توان یک یا دو استاد مشاور برای هدایت دانشجو تعیین کرد.

تبصره ۴-۷. در شرایط خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه، انتخاب استاد راهنمای دوّم و مشاور از بین متخصصان (با مدرک دکتری) خارج از مؤسسه نیز بلامانع است.

تبصره ۴-۸. استاد راهنمای دانشجو باید در بدو ورود و حداکثر تا پایان اولین نیمسال تحصیلی ورود به دوره دکتری، تعیین و پس از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی گروه یا دانشکده به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه معرفی شود.

تبصره ۴-۹. در صورتی که به هر دلیل موجهی انتخاب استاد راهنما به تعویق افتد، مدیر گروه، وظایف استاد راهنما را برعهده دارد.

فصل چهارم

مرحله آموزشی

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که در شیوه آموزشی- پژوهشی ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن رساله است و در شیوه پژوهشی نیز ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی مرتبط با موضوع رساله دانشجوی و ۲۸ تا ۳۳ واحد آن رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته با نظر استاد راهنما، تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده تعیین می‌شود.

تبصره ۵-۱. تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه پژوهشی در هر زمانی از دوره تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده صورت می‌پذیرد.

تبصره ۵-۲. واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجوی برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی با نظر استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۵-۳. گروه‌های آموزشی باید با توجه به روند رشد دانش و فناوری نسبت به روزآمد نمودن سرفصل دروس دوره‌های تحصیلات تکمیلی اقدام نمایند.

تبصره ۵-۴. در صورت ضرورت فقط بخش بسیار کمی از زمان کلاس در طول یک ترم می‌تواند به ارائه سمینارهای دانشجویی اختصاص یابد و بخش اعظم زمان کلاس باید توسط خود مدرسین محترم به ارائه اطلاعات درسی روزآمد در چارچوب سرفصل تخصیص یابد.

تبصره ۵-۵. با توجه به ماهیت دوره آموزشی، ارائه نمره دروس نباید مشروط به ارائه مقاله پژوهشی یا ترجمه بخشی از یک کتاب در طول ترم باشد به استثنای استاد راهنما و در راستای موضوع پایان نامه.

تبصره ۵-۶. طول مدت مجاز مرحله آموزشی، چهار نیمسال شامل گذراندن دروس مورد نیاز دکتری و گذراندن ارزیابی جامع است. در شرایط خاص حداکثر یک نیمسال تحصیلی، با درخواست دانشجو و تأیید استاد راهنما و به پیشنهاد شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به طول این مرحله اضافه می‌شود.

تبصره ۵-۷. دانشجو در شیوه آموزشی - پژوهشی، موظف است در هر نیمسال تحصیلی بین ۶ تا ۱۲ واحد درسی از دروس مرحله آموزشی را با رعایت تبصره ۵-۶، انتخاب و ثبت نام کند، مگر آنکه کمتر از ۶ واحد درسی برای وی باقی مانده باشد. اگر خارج از اراده دانشجو و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به هر دلیلی تعداد واحدهای درسی (اصلی) دانشجو در طول یک نیمسال تحصیلی به کمتر از ۶ واحد تقلیل یابد این نیمسال در سنوات تحصیلی وی محاسبه می‌شود.

تبصره ۵-۸. حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره های دانشجو در همه دروسها، ۱۶ از ۲۰ است. ولی چنانچه میانگین نمرات دانشجو کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز خواهد بود با رعایت سنوات مجاز آموزشی و با نظر استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده حداکثر در یک نیمسال تحصیلی (حداکثر ۱۲ واحد) دروس جدید یا از میان دروس گذرانده شده با نمره کمتر از ۱۶ ضمن رعایت سایر مقررات این دستورالعمل، درسهایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی (مازاد)، برای جبران میانگین کل بگذراند. (اصلاحیه‌ی جلسه ۱۸۱ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه).

تبصره ۵-۹. در شرایط خاص و در صورت نیاز به تشخیص استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه ذریبط دانشجو موظف است حداکثر تا ۶ واحد درسی را به عنوان جبرانی بگذراند. نمره دروس جبرانی در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره ۵-۱۰. حداقل نمره قبولی در دروس جبرانی بدون احتساب در میانگین کل نمرات دانشجو در هر درس ۱۴ از ۲۰ است.

تبصره ۵-۱۱. برگزاری دروس دکتری به صورت معرفی به استاد مجاز نیست.

تبصره ۵-۱۲. سقف واحدهای ارائه شده توسط استاد راهنمای دانشجو، نبایستی از ۶۰٪ تجاوز کند.

تبصره ۵-۱۳. در نیمسالی که دانشجو در ارزیابی جامع ثبت نام کرده است، تنها می‌تواند یکی از دروس خود را که نگذرانده است، اخذ کند.

تبصره ۵-۱۴. حضور دانشجویان در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره (که دستورالعمل مربوطه توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می‌شود) الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از ۳/۱۶ مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در این صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره ۵-۱۵. تشخیص موجه یا غیرموجه بودن غیبت دانشجو بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده است.

فصل پنجم

موضوع رساله

ماده ۶- موضوع رساله:

دانشجو موظف است در شیوه آموزشی، پژوهشی تا پایان نیمسال اول و در شیوه پژوهشی از طرح‌های پژوهشی تقاضا محور، همزمان با پذیرش، موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه، فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره ۶-۱. طرح پیشنهادی رساله دانشجو در شیوه آموزشی- پژوهشی تا پایان نیمسال سوم و در شیوه پژوهشی، در طول نیمسال اول و پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده رسمیت می‌یابد و قابل اجرا است.

تبصره ۶-۲. دفاع از پیشنهاد طرح ضروری است و مستقل از ارزیابی جامع انجام می‌شود و ممتحنین آن عبارتند از استاد(ان) راهنما (حضور استاد راهنمای اول ضروری است)، استاد(ان) مشاور(حضور استاد(ان) مشاور اختیاری است.)، یک یا دو داور (ترجیحاً داخلی) از بین افراد پیشنهادی استاد راهنما، (یا پیشنهادی مدیر تحصیلات تکمیلی دانشکده) با تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده.

مدیر تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف است پذیرش و ثبت موضوع رساله دانشجوی را به وی ابلاغ نماید.

تبصره ۶-۳. در مرحله پژوهشی و تدوین رساله، تمام فعالیت های علمی و پژوهشی دانشجوی باید با هدایت و نظارت استاد راهنما صورت گیرد، به ویژه فقط مقالاتی به عنوان مقالات مستخرج از پایان نامه تلقی می‌شوند که در چارچوب موضوع پیشنهادی بوده و مورد تأیید استاد راهنما باشند. دانشجوی موظف است در هر زمانیکه استاد راهنما تعیین کند، نتیجه تحقیقات خود را به وی گزارش نماید. دانشجوی بایستی در هر نیمسال گزارشی از بررسی ها و نتایج تحقیقات خود را به صورت کتبی به کمیته راهبری موضوع ماده ۱ ارائه نماید و در صورت لزوم در قالب سخنرانی از نتایج حاصله دفاع نماید.

تبصره ۶-۴. چنانچه دانشجوی در زمان مقرر (تبصره ۵-۶) از پیشنهاد پژوهشی خود دفاع نکند، می‌تواند با موافقت استاد راهنما و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده حداکثر به مدت یک نیمسال دیگر (حداکثر تا پایان نیمسال پنجم) و با رعایت سقف مجاز دوره دکتری، تصویب موضوع رساله را به تعویق اندازد.

فصل ششم

ارزیابی جامع

ماده ۷- ارزیابی جامع:

ارزیابی جامع به منظور احراز قابلیت های آموزشی و پژوهشی دانشجو است که در شیوه آموزشی- پژوهشی، دانشجو باید با نظارت معاون آموزشی دانشکده در یک آزمون هماهنگ و معین که شامل دو یا سه درس اصلی به انتخاب استاد(ان) راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده است، شرکت کند. این آزمون باید به گونه ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو از نظر استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور و سه نفر از اعضای هیأت علمی از بین اعضای پیشنهادی استاد راهنما به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی گروه برای آغاز فعالیت پژوهشی سنجیده شود و در شیوه پژوهشی، احراز قابلیت های پژوهشی دانشجو، براساس روند پیشرفت فعالیت های پژوهشی دانشجو است که در پایان هر دو نیمسال تحصیلی از سوی کمیته راهبری سنجیده می شود.

تبصره ۷-۱. ارزیابی جامع در هر دانشکده در یک تاریخ ثابت و مشخص در هر شش ماه با اعلام مدیر تحصیلات تکمیلی دانشکده، برگزار می شود.

تبصره ۷-۲. میانگین نمرات دانشجو در شیوه آموزشی- پژوهشی در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد. دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد، تنها یک بار دیگر می تواند تا پایان نیمسال بعد در ارزیابی کامل جامع دوّم شرکت کند و در صورت قبولی، دوره را ادامه دهد و در غیر این صورت از ادامه دوره دکتری محروم خواهد شد.

تبصره ۷-۳. دانشجو موظف است بلافاصله پس از گذراندن دروس آموزشی، آزمون جامع را حداکثر در نیمسال سوّم یا چهارم تحصیل اخذ و در همان نیمسال در آزمون شرکت نماید.

تبصره ۷-۴. چنانچه دانشجو حداکثر تا پایان نیمسال پنجم، ارزیابی جامع را با موفقیت نگذرانده باشد از ادامه تحصیل محروم و اخراج خواهد شد.

تبصره ۷-۵. دانشکده ها موظف هستند شیوه نامه داخلی برگزاری ارزیابی جامع دانشکده خود را به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسانده و به اطلاع دانشجویان نیز برسانند.

تبصره ۷-۶. دانشجو موظف است حداقل ۴۵ روز قبل از برگزاری ارزیابی جامع، مجوز شرکت در ارزیابی جامع را از تحصیلات تکمیلی دانشگاه دریافت کند. دانشکده موظف است زمان برگزاری آزمون های جامع در سال تحصیلی را در ابتدای سال تحصیلی به اطلاع دانشجویان برساند.

تبصره ۷-۷. پیش نیاز شرکت دانشجو در ارزیابی جامع، احراز حداقل نمره زبان در یکی از آزمون های مورد تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه (کسب حداقل نمره طبق آیین نامه زبان خارجی دکترا) یا قبولی در آزمون های برگزار شده توسط دانشگاه های داخلی مورد تأیید دانشکده ذیربط، است. تاریخ گواهی قبولی آزمون زبان انگلیسی می تواند حداکثر تا دو سال قبل از ثبت نام دانشجو در دوره دکتری باشد.

تبصره ۷-۸. دانشجو با کسب ۸۰٪ حداقل نمره آزمون زبان با نظر استاد راهنما می تواند در آزمون جامع شرکت کند. بدیهی است احراز حداقل نمره آزمون زبان تا قبل از جلسه دفاع الزامی است.

تبصره ۷-۹. دانشکده موظف است نتیجه ارزیابی جامع را پس از برگزاری، به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال و به صورت کتبی به اطلاع دانشجویان نیز برساند.

تبصره ۷-۱۰. آخرین مهلت ارسال نمره آزمون جامع به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه حداکثر به مدت یک ماه پس از برگزاری آزمون خواهد بود. در صورت عدم ارسال نمرات در مهلت مقرر، ثبت نمرات نیازمند مجوز شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. در هر صورت تا پایان نیمسال پنجم نمره این آزمون بایستی به اطلاع اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد.

تبصره ۷-۱۱. در صورتی که دانشجوی در ارزیابی جامع ثبت نام کند ولی پیش‌نیازهای لازم را برای اخذ مجوز احراز نکرده باشد، نمره ارزیابی جامع در آن نیمسال به صورت «غیرقابل قبول» درج می‌شود.

تبصره ۷-۱۲. برای برگزاری مجدد ارزیابی جامع، دریافت مجوز از مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه الزامی است.

تبصره ۷-۱۳. میزان پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجو در شیوه پژوهشی به صورت قابل قبول و غیرقابل قبول سنجیده می‌شود. در صورت احراز درجه قابل قبول از سوی کمیته راهبری، دانشجو می‌تواند به فعالیت‌های پژوهشی خود ادامه دهد.

تبصره ۷-۱۴. چنانچه میزان پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجو در شیوه پژوهشی از سوی کمیته راهبری غیرقابل قبول اعلام گردد، تنها یک نیمسال به وی فرصت داده خواهد شد تا روند فعالیت‌های پژوهشی خود را به سطح قابل قبول ارتقاء دهد. در غیراینصورت از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

فصل هفتم

بخش پژوهشی و تدوین رساله

ماده ۸- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل یک مقاله برای دانشجویان در شیوه آموزشی- پژوهشی و دو مقاله برای دانشجویان شیوه پژوهشی در مجلات علمی- پژوهشی دارای نمایه معتبر بین‌المللی و همچنین در شیوه پژوهشی باید استاد راهنما، مسئولیت کفایت کار انجام شده توسط دانشجو را برای پاسخگویی به کارفرما یا دستگاه اجرایی بپذیرد)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۸-۱. تصمیم‌گیری در مورد نوع نمایه قابل قبول بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده است که باید به اطلاع دانشجو، استاد راهنما و تحصیلات تکمیلی دانشگاه نیز رسیده باشد.

تبصره ۸-۲. تمامی دستاوردهای علمی قابل چاپ به صورت مقاله، کتاب یا فصلی از کتاب باید با نظر استاد راهنما استخراج و انتشار یابد. تعداد مقالات با نظر استاد راهنما و مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشکده، ملاک عمل در دفاع از رساله دانشجوی است.

تبصره ۸-۳. ثبت نام دانشجو در مرحله پژوهشی و تدوین رساله پس از تصویب موضوع در شورای تحصیلات تکمیلی صورت می گیرد. عملکرد دانشجو در پایان هر نیمسال تحصیلی به صورت «رضایت بخش» یا «غیرقابل رضایت»، توسط کمیته راهبری تعیین می شود. چنانچه دانشجو دو عملکرد غیرقابل رضایت در انجام رساله کسب نماید (متوالی یا غیرمتوالی) از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۸-۴. تمام فعالیت های علمی- پژوهشی دانشجو در بخش پژوهشی و تدوین رساله باید با هدایت و نظارت و تأیید استاد راهنما با ارائه گزارش کتبی از سوی دانشجو صورت گیرد. همچنین دانشجو موظف است حداقل یک بار در سال با ارائه سمینار و تهیه گزارش کتبی، پیشرفت فعالیت های سالانه خود را به اطلاع کمیته راهبری موضوع ماده یک برساند.

تبصره ۸-۵. امتیاز هر مقاله برای اخذ مجوز دفاع فقط برای دانشجوی نفر اول محسوب می شود.

تبصره ۸-۶. تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف است پس از تأیید اتمام رساله توسط استاد راهنما، موضوع را به تحصیلات تکمیلی دانشگاه برای صدور مجوز دفاع اعلام کند. تحصیلات تکمیلی دانشگاه موظف است پس از بررسی ضوابط، نظر خود را در خصوص مجوز دفاع به دانشکده اعلام کند.

تبصره ۸-۷. در شرایط خاص و در صورتیکه دانشجویان هر دو شیوه از تولید دانش فنی، ثبت اختراع، اکتشاف و نوآوری دارای تأییدیه علمی از مراجع ذیصلاح علمی، آثار بدیع هنری، کتاب تألیفی و تصنیفی (مورد تأیید) برخوردار باشند پس از تأیید هیأت داوران و شورای تحصیلات تکمیلی گروه از ارائه مقاله معاف خواهند بود.

تبصره ۸-۸. دفاع از رساله حداقل دو نیمسال پس از تصویب موضوع رساله است.

تبصره ۸-۹. نحوه تشکیل و شرح وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع این دستورالعمل است.

تبصره ۸-۱۰. ترکیب هیأت داوران عبارت است از: استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور، نماینده تحصیلات تکمیلی، ۳ نفر عضو هیأت علمی در رشته مربوط با مرتبه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی گروه یا شورای آموزشی و یا پژوهشی پژوهشکده به عنوان داور که باید یک یا دو نفر از آنان از مؤسسه های خارج از مؤسسه مجری با مرتبه حداقل دانشیاری باشد. در شیوه پژوهشی، دستگاه متقاضی می تواند یک نفر را به عنوان استاد مشاور معرفی کند که مشاور دانشجو در دفاع و داوری ها باشد و به عنوان عضو هیأت داوران در جلسات حضور داشته باشد.

تبصره ۸-۱۱. با تشخیص معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، نماینده ایشان می تواند به عنوان ناظر بدون حق رأی، در جلسه دفاع شرکت کند.

ماده ۹- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته های پژوهشی و نحوه نگارش رساله براساس مصوبات تحصیلات تکمیلی دانشکده برای شیوه آموزشی- پژوهشی انجام می شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر اعلام می شود:

الف- قبول

۱. با درجه عالی (۲۰-۱۹)

۲. با درجه بسیار خوب (۱۸-۱۸/۹۹)

۳. با درجه خوب (۱۷-۱۷/۹۹)

۴. با درجه قابل قبول (۱۶-۱۶/۹۹)

ب- غیرقابل قبول (کمتر از ۱۶)

تبصره ۹-۱. هیچ کسر نمره ای به ازای تمدید سنوات تحصیلی دانشجویان دکتری صورت نمی‌پذیرد.

تبصره ۹-۲. چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

تبصره ۹-۳. تاریخ فارغ التحصیلی دانشجو، تاریخ دفاع قابل قبول از رساله در چارچوب مقررات می‌باشد.

ماده ۱۰- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود، به دریافت درجه دکتری نائل می‌شود.

تبصره ۱۰-۱. مدرک دوره دکتری حسب مورد با ذکر شیوه (آموزشی- پژوهشی یا پژوهشی) صادر می‌شود.

تبصره ۱۰-۲. چاپ رساله‌های دکتری در قالب کتاب، با مجوز کتبی از سوی استاد راهنما و تأیید دانشگاه سمنان، بلامانع بوده و ضروری است طبق ضوابط مصوب کمیته انتشارات دانشگاه عمل شود و نویسنده(ها) در مقدمه ذکر نمایند که این اثر مستخرج از رساله دکتری در دانشگاه سمنان می‌باشد. ضمناً اسامی اساتید راهنما و مشاور نیز در مقدمه ذکر گردد.

فصل هشتم

طول دوره

ماده ۱۱- مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری در شیوه آموزشی - پژوهشی حداقل سه سال و نیم و حداکثر چهار سال و نیم و در شیوه پژوهشی حداقل ۳ سال و حداکثر ۴ سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه ذیربط، در هر دو شیوه می توان حداکثر تا یک نیمسال تحصیلی به این مدت افزود.

تبصره ۱۱-۱. در مواردیکه دانشجوی دکتری نیاز به تمدید سنوات دارد، باید درخواست خود را حداقل یک ماه قبل از پایان نیمسال مجاز به اداره آموزش دانشکده مربوطه تحویل دهد. انتخاب واحد ادامه رساله وی منوط به تأیید تمدید سنوات خواهد بود.

تبصره ۱۱-۲. در صورتیکه دانشجوی بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش بینی، در حداکثر مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، کمیسیون بررسی موارد خاص برحسب مورد با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی می کند و متناسب با فعالیت های کمی و کیفی و علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم گیری خواهد کرد. براین اساس، مدت مذکور جزو حداکثر مجاز مدت تحصیل دانشجو محسوب می شود.

تبصره ۱۱-۳. عدم ثبت نام یا ثبت رساله در زمان مقرر، به منزله انصراف دانشجو از تحصیل تلقی می شود. در موارد استثنائی که دانشجو عذر موجه داشته باشد می تواند، با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید کمیسیون موارد خاص دانشگاه و با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل، حداکثر تا دو نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱۱-۴. دانشجو موظف است پس از اخذ رساله در هر نیمسال، واحد رساله را انتخاب نماید.

فصل نهم

سایر مقررات

ماده ۱۲- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود:

(الف) میانگین کل نمره های درسی دانشجو (با رعایت تبصره ۵-۸) کمتر از ۱۶ شود.

(ب) رساله دانشجو (با رعایت تبصره ۹-۲) و دفاع مجدد «غیرقابل قبول» ارزیابی شود.

(ج) مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ۱۱-۲) به پایان برسد.

(د) صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو ارزیابی جامع یا کسب

دو نتیجه رضایت بخش در روند فعالیت های پژوهشی (مطابق با تبصره ۸-۳) احراز نشود.

تبصره ۱۲-۱. در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری،

دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه ای را براساس کارنامه

تحصیلی دانشجو صادر کند.

تبصره ۱۲-۲. مرخصی تحصیلی (اعم از با احتساب یا بدون احتساب) در اولین نیمسال

تحصیلی دوره دکتری، امکان پذیر نیست مگر با مجوز تحصیلات تکمیلی دانشگاه.

ماده ۱۳- این آیین نامه در برگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری است و دانشگاه

موظف است شیوه نامه های اجرایی دیگر را به گونه ای تدوین کند که ضمن تحقق اصول کلی

آیین نامه، شروطی مغایر با آیین نامه برای دانش آموختگان ایجاد نشود.

تبصره ۱۳-۱. تفسیر مواد این آیین نامه بر عهده معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

دانشگاه است و در موارد مربوط به ارزیابی رساله و قابلیت های پژوهشی با هماهنگی معاونت

پژوهشی است.

تبصره ۱۳-۲. مدیران محترم گروه های آموزشی و مدیران محترم تحصیلات تکمیلی

دانشکده ها مسئول نظارت بر حسن اجرای مقررات این آیین نامه و توضیحات آن

می باشند. هرگونه حذف، اضافه یا تغییر در مفاد این آیین نامه و توضیحات آن در

شورای تحصیلات تکمیلی گروه های آموزشی، باید قبل از اجرا به تأیید شورای آموزشی

یا شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده مربوط و سپس شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد.

ماده ۱۴- وزارت و دانشگاه به تناسب وظایف خود، شیوه نامه‌های نظارت بر اجرای دوره دکتری را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های اجرای آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۵- این دستورالعمل با عنایت به آیین نامه دکتری (Ph.D.) مصوب هفتصد و هفتاد و پنجمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت متبوع مشتمل بر یک مقدمه، ۱۵ ماده و ۷۰ تبصره در جلسه یکصد و شصت و دوّم مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۶ شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تصویب شد و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۹۲-۹۳ و به بعد در دوره دکتری پذیرفته می‌شوند، لازم الاجرا است و از تاریخ اجرا کلیه بخشنامه‌ها و آیین نامه‌های مغایر با این دستورالعمل لغو می‌شوند.